

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/197/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3518200590
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2020:3518200590.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho a členiek senátu Mgr. Zuzany Holúbkovej a JUDr. Gabriely Janákovej v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: I. I., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom O. XXX, o zaplatenie 2.851,55 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 04. júla 2019, č.k. 9Csp/11/2018-71, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. v časti splatnosti priznaného plnenia v splátkach, vo výroku II. a v závislom výroku III. o trovách konania **p o t v r d z u j e .**

II. Žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.851,55 eur, vyčíslený úverový úrok do dátumu predčasnej splatnosti v sume 98,16 eur, vyčíslený úrok z omeškania v sume 1 euro, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2.851,55 eur od 30.11.2017 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 98,16 eur od 30.11.2017 do zaplatenia, a to v mesačných splátkach po 120 eur splatných vždy k 15. dňu v každom kalendárnom mesiaci počnúc prvým mesiacom nasledujúcim po mesiaci, v ktorom rozsudok nadobudne právoplatnosť, pod stratou výhody splátok. Výrokom II. vo zvyšnej časti žalobu zamietol a výrokom III. žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodoval na základe žaloby, ktorou sa žalobca domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 2.851,55 eur s prísl. na základe úverovej zmluvy, ktorú žalovaný porušil, pričom bol žalobcom vyzvaný na predčasné splatenie úveru a žalobcovi túto sumu neuhradil. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil ust. § 497 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1, 3, 4, § 53 ods. 1, 5, § 54 ods. 1, § 565 Občianskeho zákonníka, § 2 písm. a), b), d) zákona č. 129/2010 z.z. účinného ku dňu uzavretia zmluvy a výsledkami vykonaného dokazovania, keď mal preukázané, že žaloba je čiastočne dôvodná. Súd mal za preukázané, že žalovaný po poskytnutí úveru vo výške 3.000 eur v dohodnutých splátkach po 54,60 eur úver nesplácal, preto bol listom zo dňa 29.11.2017 vyzvaný na predčasné splatenie poskytnutého úveru do dňa 09.12.2017. Súd preskúmal obsahové náležitosti úverovej zmluvy zo dňa 31.01.2017 a zistil, že zmluva obsahuje všetky náležitosti podľa § 9 ods. 1, 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Vzhľadom na to súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi zosplatnenú a neuhradenú časť úverovej istiny vo výške 2.851,55 eur a zosplatnené a neuhradené zmluvné úroky vo výške 98,16 eur a úrok z omeškania vo výške 1 euro, ktoré v týchto sumách boli vyčíslené ku dňu zosplatnenia. Zmluvný úrok 12,90 % ročne, ktorý si uplatnil žalobca z nezaplatenej istiny od 30.11.2017 (dňa 29.11.2017 bol predčasne zosplatnený úver) do zaplatenia súd nepriznal a v tejto časti žalobu zamietol z dôvodu, že veriteľovi patria zmluvné úroky len do splatnosti dlhu s tým, že následne už právo na dohodnutý úrok z úveru nevzniká, ale iba právo na úrok z omeškania. Ďalej priznal žalobcovi z nezaplatenej istiny úrok z omeškania vo výške 5 % ročne od 30.11.2017

do zaplataenia. Súd uložil žalovanému povinnosť splácať dlžnú sumu v splátkach, nakoľko žalovaný je poberateľom starobného dôchodku vo výške 424,10 eur a iný príjem nemá, pričom za primeranú k pomerom žalovaného súd považoval sumu 120 eur mesačne, ktorú je schopný zaplatiť bez toho, aby ohrozil svoje fungovanie v bežnom živote a zároveň je splátka primeraná dlžnej sume. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania súd odôvodnil ust. § 255 CSP, keď žalobca mal úspech v prevažnej časti, keďže došlo iba k zamietnutiu úroku vo výške 12,90 % ročne z nezaplataenej istiny vo výške 2.851,55 eur od 30.11.2017 do zaplataenia.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, a to proti výroku II. a proti výroku I. v časti, ktorou súd povolil žalovanému splácať dlh v splátkach. Ohľadom nároku na zmluvný úrok po zosplataení žalobca konštatoval, že nárok na zaplataenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplataení. Uviedol, že ak zákon o spotrebiteľských úveroch spotrebiteľovi ukladá povinnosť pri odstúpení zaplatiť zmluvne dohodnuté úroky až do dňa splataenia istiny, musí mať tomu zodpovedajúce právo na zmluvne dohodnuté úroky po zosplataení aj veriteľ. Obsahom záväzku dlžníka nie je vrátiť len poskytnuté peňažné prostriedky, ale aj zmluvné úroky, ktoré nemožno stotožňovať so základnými úrokmi z omeškania. Úroky sú odplatom za poskytnutie peňažných prostriedkov, predstavujú cenu úveru, dlžník je povinný platiť od okamihu ich reálneho poskytnutia až do okamihu ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote alebo v omeškani. Úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškание dlžníka ani prípadné zosplataenie dlhu, ktoré je skutočnosťou zakladajúcou vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, pričom nárok na úrok z úveru neovplyvňuje. Iný výklad by musel byť odôvodnený priamo príslušnými zákonnými ustanoveniami, ktoré však neexistujú alebo nepriamo - extenzívnym výkladom existujúcich zákonných ustanovení, ktorý však nebol predložený. Poukázal v tejto súvislosti na viaceré rozhodnutia odvolacích súdov. Namietal aj rozhodnutie v časti, ktorou súd umožnil žalovanému zaplatiť dlh v splátkach. Tvrdil, že priznaním splátok vo výške 120 eur mesačne súd zapríčinil, že žalovaný bude istinu splácať takmer dva roky. Bol toho názoru, že výška splátky je neadekvátna výške žalovanej pohľadávky a súd nemohol vykonaným dokazovaním adekvátnym spôsobom posúdiť komplexné pomery žalovaného. Žiadal preto odvolací súd o zmenu napadnutého rozsudku tak, že vyhovie žalobe v celom rozsahu, zaviazá žalovaného povinnosťou zaplatiť dlh do troch dní od právoplatnosti rozsudku a prizná mu náhradu trov odvolacieho konania.

3. K podanému odvolaniu žalovaný v písomnom vyjadrení uviedol, že si je vedomý svojej povinnosti zaplatiť dlh a bude ho splácať v splátkach, uvedených v rozsudku.

4. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutej časti, v časti splatnosti výroku I., vo výroku II. a v závislom výroku III. o trovách konania podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

5. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I., s výnimkou splatnosti priznaného plnenia, odvolaním napadnutý nebol, preto je rozsudok v tejto časti právoplatný a týmto rozhodnutím odvolacieho súdu nedotknutý (§ 367 ods. 2 CSP).

6. Odvolací súd sa najskôr zaoberal odvolacími námietkami žalobcu, vzťahujúcimi sa k zamietnutej časti žaloby v úrokoch po zosplataení a následne sa venoval namietanému uloženiu povinnosti plnenia v splátkach.

7. Žalobca sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie ohľadom nároku na zmluvný úrok po zosplataení, pričom zastával názor, že nárok na zaplataenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, aj po predčasnom zosplataení. V odvolaní žiadal priznať mu i uplatnený nárok na úrok vo výške 12,90 % ročne z nezaplataenej istiny od 30.11.2017 do zaplataenia, teda žiadal priznať i úrok po zosplataení úveru.

8. Odvolací súd, opierajúc sa o už konštantnú judikatúru vyšších súdov, od ktorej nebol dôvod sa odkloniť, sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že úroky z úveru prináležia veriteľovi len za čas do splatnosti dlhu a následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť úroky z omeškania.

9. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie v tejto časti, na ktorého odôvodnenie odvolací súd v podrobnostiach odkazuje, sa žiada doplniť, že závery Najvyššieho súdu SR, obsiahnuté v rozhodnutí R 59/1998 (sp. zn. 4Cbo/143/98) boli prijaté i v potvrdzujúcom rozhodnutí Krajského súdu Prešov č.k. 29C/131/2011-127 zo dňa 23.11.2011, ktoré závery súdov napokon akceptoval i Ústavný súd SR vo veci sp. zn. IV.ÚS 476/2012 z 18.09.2012. K záveru súdov, že „...pokial' veriteľ pristúpi k tomu, že považuje celý dlh za splatný (tzv. zosplatnenie úveru), potom nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a nie úrokov z úveru,“. Ústavný súd SR nezistil existenciu takých skutočností, ktoré by nasvedčovali tomu, že by namietané rozhodnutie krajského súdu bolo možné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, keď krajský súd sa stotožnil s podrobne odôvodneným právnym názorom okresného súdu, jasne, zrozumiteľne a presvedčivo objasnil rozdiel, resp. vzťah medzi úrokmi z úveru a úrokmi z omeškania, ako aj otázku, prečo zmluvný úrok patrí sťažovateľke iba do splatnosti dlhu.

10. Odvolací súd zdôrazňuje, že zosplatnenie ako jednostranný právny úkon veriteľa zásadne mení pôvodne dohodnutý úverový vzťah. Je potrebné zohľadniť skutočnosť, že zmluvné úroky a úroky z omeškania sú síce obe príslušenstvom pohľadávky, avšak majú odlišné funkcie a je potrebné ich odlišovať. Zmluvné úroky sú odmenou (cenou) za užívanie istiny a úroky z omeškania predstavujú zákonom stanovenú sankciu za omeškание s platením istiny a na rozdiel od zmluvných úrokov ich môže veriteľ požadovať, aj keď neboli dojednané. V prípade predčasného a mimoriadneho zosplatnenia úveru na základe jednostranného úkonu veriteľa (na základe slobodnej voľby veriteľa) dôjde k zmene pôvodne dohodnutého úverového vzťahu. V dôsledku takéhoto jednostranného úkonu veriteľa vznikne mu nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru, t.j. veriteľ má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru a obmedzenie možnosti produkovať zisk. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekomformný stav, keď spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. De facto by išlo o právny stav, podľa ktorého by sa popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky inkasoval ako keby k zmene záväzku nedošlo, zatiaľ čo však spotrebiteľovi by neboli garantované nijaké práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred veriteľom vyvolanou zmenou záväzku. Súd takýto stav v žiadnom prípade nemôže pripustiť, lebo by toleroval založenie hrubej nadvlády dodávateľa voči spotrebiteľovi, a to navyše za stavu, že veriteľ si môže nárokovať a môže sa domôcť jednorazového vrátenia peňažných prostriedkov z majetku spotrebiteľa a nemusí trpieť nijaké obmedzenia užívania svojho majetku podľa uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškani s vrátením uvedenej sumy. Naopak, s protiprávnym stavom sa nikdy nebudú spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy. Na základe uvedeného preto treba prijať zhodný záver so súdom prvej inštancie, že žalobcovi nepatrí za obdobie nasledujúce po zosplatnení nárok na zmluvný úrok.

11. Žalobca taktiež nesúhlasil s rozhodnutím súdu o umožnení žalovanému zaplatiť mu dlh v splátkach. Konštatoval, že výška splátky je neadekvátna výške žalovanej pohľadávky. Mal za to, že z vykonaného dokazovania nemohol súd náležitým spôsobom posúdiť komplexné pomery žalovaného.

12. Ustanovenie § 232 ods. 3 CSP upravuje lehotu, v ktorej je potrebné splniť povinnosť uloženú v rozsudku. Základná zákonná lehota je tri dni a začína plynúť od právoplatnosti rozsudku. Základná úprava tejto lehoty však pripúšťa výnimku, keď v odôvodnených prípadoch môže súd určiť dlhšiu lehotu, čo zahŕňa aj možnosť určiť, že peňažné plnenie sa môže vykonať v splátkach, ktorých výšku a podmienky zročnosti určí súd, pričom súd súčasne môže rozhodnúť, že omeškание s plnením jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia (§ 232 ods. 4 CSP).

13. Pri určovaní výšky splátok je potrebné prihliadnuť na príjmy a výdavky, resp. majetkové pomery povinného, na výšku priznaného plnenia, ale aj na hľadisko ochrany oprávneného, teda či zdržaním v plnení súdom ustanovenej povinnosti nebudú nad primeranú mieru dotknuté záujmy oprávneného.

14. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj z obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie vyššie uvedené okolnosti riadne preskúmal. Civilný sporový poriadok ustanovuje, že skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné (§ 151 ods. 1 CSP). Aj predchádzajúci procesný predpis umožňoval súdu osvojiť si skutkové tvrdenia strany (účastníka konania), ktoré ostatní účastníci nepopreli (§ 120 ods. 3, § 132 OSP). V predmetnom konaní žalovaný na pojednávaní dňa 28.06.2019 uviedol, že je poberateľom starobného dôchodku vo výške 424,10 eur a je ochotný splácať dlh po 20 eur mesačne. Keďže tieto tvrdenia uviedol žalovaný na pojednávaní, ktorého sa nezúčastnil žalobca z vlastnej vôle, mal zachovanú možnosť na tieto tvrdenia reagovať. Pokiaľ teda žalobca nespochybnil tvrdenia žalovaného, súd prvej inštancie postupoval správne, keď tvrdenia žalovaného uvedené na pojednávaní považoval za dostačujúce pre osvedčenie majetkových pomerov na účely rozhodnutia o povolení splátok. Navyše, treba pre úplnosť dodať, že žalovaný mal úver podľa úverovej zmluvy splácať v mesačných splátkach po 54,60 eur, pričom súd prvej inštancie stanovil splátky vo výške 120 eur mesačne, teda aj podľa názoru odvolacieho súdu nebudú záujmy žalobcu dotknuté nad primeranú mieru.

15. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v časti splatnosti výroku I., vo výroku II. a v závislom výroku III. o trovách konania ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

16. V odvolacom konaní mal plný úspech žalovaný, preto mu vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní mu však žiadne trovy nevznikli, preto odvolací súd vyslovil, že žalovanému nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu v pomere hlasov 2:1.

Odlíšne stanovisko sudcu Mgr. Ivana Kubínyho k rozhodnutiu o nároku veriteľa na úrok z úveru za obdobie po jeho splatnosti:

1. Ohľadom danosti práva veriteľa z úverovej zmluvy (§ 497 a nasl. Obch. zák.) na úrok z úveru za obdobie po jeho splatnosti som v minulosti v rozhodovacej praxi zastával názor, tu prezentovaný väčšinovým stanoviskom, že právna úprava úveru nepriznáva veriteľovi právo na úrok z úveru za obdobie po jeho splatnosti (riadnej, či predčasnej). Súčasne som mal zato, že okrem úroku z omeškania nie je s dlžníkovou dispozíciou s nevrátenou splatnou istinou úveru spojený žiaden ďalší nárok veriteľa.

2. Považujem za nezlučiteľné so základnými zásadami práva, aby porušenie práva zo strany dlžníka v podobe omeškania s vrátením úverovej istiny mohlo mať za následok, že jeho postavenie sa stane výhodnejšie, než v prípade, pokiaľ by svoj dlh plnil riadne. Ak by bol správny väčšinový názor, že po zosplatnení dlhu z úveru veriteľovi viac nepatrí úrok, ale len úrok z omeškania, k uvedenému zvýhodneniu omeškaného dlžníka pri súčasných úrokových sadzbách dôjde. Pokiaľ totiž pre omeškanie dlžníka s vrátením splátok úverovej istiny využije veriteľ svoje právo a úver predčasne zosplatní (§ 565 OZ) bude dlžník od zosplatnenia povinný ďalej platiť za nevrátenú istinu úveru menej, než keby plnil riadne. V posudzovanom prípade 5 % ročne, namiesto 12,9 % ročne.

3. I keď právna úprava úveru § 497 a nasl. Obchodného zákonníka neobsahuje výslovné určenie, dokedy veriteľovi patria úroky z úveru, neumožňuje vyššie uvedený dôsledok iný výklad, než prezentovaný odvolateľom, teda že úrok z úveru patrí veriteľovi aj po predčasnom zosplatnení úveru, a to popri úroku z omeškania. Preto bude aj v spotrebiteľskom vzťahu prípustná dohoda, že poskytnutá istina je úročená až do jej vrátenia.

4. Pokiaľ by aj mnou preferovaný výklad právnej úpravy úveru nebol správny, zakladala by dlžníkova dispozícia s istinou úveru v čase po jej splatnosti bezdôvodné obohatenie na jeho strane, pretože by sa nedovolenou držbou peňažných prostriedkov veriteľa bezdôvodne obohacoval (plnenie bez právneho dôvodu). Obdobne ako pri užívaní cudzej huteľnej veci, cudzieho bytu a podobne, ku ktorému by dochádzalo bez právneho dôvodu. V týchto prípadoch je nepredstaviteľné, aby za takéto užívanie nevznikalo na strane vlastníka veci právo na vydanie prospechu, ktorý by jej užívateľovi vznikol užívaním bez právneho dôvodu. Ani užívanie cudzích peňazí preto nemôže ostať bez protiplnenia. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že takýmto protiplnením nie je úrok z omeškania, a úrok z omeškania ani takéto protiplnenie nekryje, pretože kryje len náhradu škody (§ 519 OZ).

5. Napokon mám zato, že pri závere o neexistencii zákonného práva na úrok z úveru za čas omeškania s jeho vrátením nie je namieste odkazovať na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 476/2012. V tomto rozhodnutí bolo výslovne uvedené, že Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať

a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Otázku správnosti záveru všeobecných súdov o neexistencii zákonného nároku na úrok z omeškaného úveru preto Ústavný súd v uvedenom rozhodnutí neposudzoval. V rozhodnutí sa zaoberal náležitosťami odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov z hľadiska práva na spravodlivý proces.

6. Na základe uvedeného nesúhlasím s prijatým väčšinovým rozhodnutím ohľadom nároku na úrok z úveru za obdobie po zosplatnení úveru a aj tento nárok bolo potrebné veriteľovi priznať.

V Trenčíne dňa 21. mája 2020

Mgr. Ivan Kubínyi
predseda senátu

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).